

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 27. 5. 2020
COM(2020) 442 final

ANNEX

PRÍLOHA

k

**OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU
A VÝBORU REGIÓNOV**

Rozpočet EÚ umožňujúci realizáciu plánu obnovy Európy

MECHANIZMUS NA PODPORU OBNOVY A ODOLNOSTI

Cieľ: podpora investícií a reforiem s cieľom zvyšovať odolnosť ekonomík EÚ a podporovať udržateľný rast

Mechanizmus: granty a úvery

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- Kríza spôsobená ochorením COVID-19 ťažko postihne všetky členské štáty EÚ. V každom členskom štáte však bude mať odlišné vplyvy a dôsledky. Cieľom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude zlepšenie odolnosti ekonomík členských štátov, zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu krízy a podpora obnovy súbežne s presadzovaním zelenej a digitálnej transformácie, čím sa zabráni rozvráteniu konvergencie medzi členskými štátmi v dôsledku krízy.
- Krátkodobý vplyv krízy spôsobenej ochorením COVID-19 bude v rozhodujúcej miere závisieť od trvania a prísnosti obmedzenia pohybu, skladby produkcie a opatrení hospodárskej politiky prijatých na zmiernenie bezprostredného dosahu krízy. Strednodobé a dlhodobé dôsledky krízy budú závisieť od toho, ako rýchlo sa ekonomiky členských štátov zotavia z krízy, čo zase závisí od odolnosti ich ekonomík a schopnosti prijímať adekvátne opatrenia. Vzhľadom na nerovnaké fiškálne východiská a výrazne odlišnú infikovanosť či mieru stavu núdze v oblasti verejného zdravia existuje reálne riziko, že kríza spôsobená ochorením COVID-19 povedie k ďalšiemu prehľbovaniu rozdielov v EÚ. To by bolo ekonomicky, sociálne a politicky veľmi nákladné a v prípade neriešenia aj neudržateľné.
- Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti ponúkne rozsiahlu finančnú podporu na investície a reformy, a to aj v oblasti zelenej a digitálnej transformácie, vďaka ktorým budú hospodárstva odolnejšie a lepšie pripravené na budúcnosť. Pomôže členským štátom riešiť problémy, ktorým čelia a ktoré budú v období po skončení krízy ešte akútnejšie. Dôležité je, že mechanizmus zároveň zabezpečí, aby sa tieto investície a reformy zamerali na výzvy a investičné potreby spojené so zelenou a digitálnou transformáciou, čím sa zaistí udržateľná obnova. Mechanizmus tak bude pôsobiť proti možným tendenciám odsúvať v dôsledku krízy dlhodobejšie investície do zelenej a digitálnej transformácie. V rámci mechanizmu sa bude ponúkať aj významná technická podpora.

Vykonávanie

- Mechanizmus prinesie významnú palebnú silu a bude predstavovať kľúčový program nástroja Next Generation EU ako súčasť zrevidovaného viacročného finančného rámca. Budú sa z neho poskytovať granty a úvery na financovanie investičných a reformných potrieb.
- Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bude ukotvený v európskom semestri. Členské štáty budú predkladať národné plány obnovy a odolnosti v rámci svojich národných programov reforiem. Tieto plány budú obsahovať program investícií a reforiem

na nadchádzajúce roky, ako aj balíky investícií a reforiem, ktoré sa majú financovať v rámci mechanizmu. Komisia bude plány posudzovať z hľadiska ich vplyvu na konkurencieschopnú udržateľnosť, hospodársku a sociálnu odolnosť, udržateľný rast či zelenú a digitálnu transformáciu členských štátov.

- Alokácia zdrojov zodpovedá cieľu nástroja: uľahčenie trvalej obnovy, zlepšenie odolnosti ekonomík EÚ a zníženie hospodárskych rozdielov medzi členskými štátmi. Spolufinancovanie z vnútroštátnych zdrojov sa nebude požadovať.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Nástroj bude súčasťou európskeho semestra. Investície predstavené v plánoch obnovy a odolnosti by mali byť v súlade s dlhodobými stratégiami Únie, najmä s európskou zelenou dohodou a digitálnou transformáciou, integrovanými národnými energetickými a klimatickými plánmi členských štátov, ako aj s plánmi spravodlivej transformácie vždy, keď je to relevantné.
- Mechanizmus sa bude dopĺňať s pomocou pri obnove v rámci politiky súdržnosti (REACT-EU), ktorá bude zameraná na krátkodobejšie opatrenia určené na nápravu dôsledkov krízy v súvislosti s trhmi práce, zdravotnou starostlivosťou a malými a strednými podnikmi (podpora likvidity a platobnej schopnosti) a na základné investície do zelenej a digitálnej transformácie, aby sa zabezpečila okamžitá a priama podpora pre ekonomiky členských štátov. Z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa budú podporovať investície a reformy s trvalým vplyvom na produktivitu a odolnosť hospodárstiev členských štátov.
- Členské štáty vo svojich národných plánoch obnovy a odolnosti uvedú existujúce alebo plánované financovanie v rámci iných politík Únie a spôsob zabezpečenia komplementarity medzi týmito investíciami. Pri rozhodovaní o poskytnutí finančnej podpory členskému štátu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa zohľadnia opatrenia financované z iných fondov a programov Únie, čím sa zabráni dvojitému financovaniu. Investície a reformy, na ktoré sa budú čerpať finančné príspevky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, sa napokon určia v kontexte európskeho semestra, čím sa zabezpečí doplnkovosť a uľahčí sa monitorovanie ich vykonávania.

Finančné aspekty

Finančné krytie pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, mobilizované nástrojom Next Generation EU, bude 560 mld. EUR, z toho 310 mld. EUR na granty a 250 mld. EUR na úvery.

POMOC PRI OBNOVE V RÁMCI POLITIKY SÚDRŽNOSTI A PRI OBNOVE ÚZEMÍ V EURÓPE (REACT-EU)

Cieľ: investície do krátkodobých opatrení na nápravu dôsledkov krízy

Mechanizmus: najmä granty

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- Politika súdržnosti bude rozhodujúca pre zabezpečenie vyváženej obnovy tak, aby sa predišlo asymetriám a zvyšovaniu rozdielov medzi členskými štátmi aj v rámci nich. Poskytne podporu členským štátom a regiónom, ktoré pandémia ochorenia COVID-19 postihla najviac. Cieľom novej iniciatívy REACT-EU je zvýšiť podporu pre členské štáty preklenutím medzery medzi opatreniami prvej pomoci a dlhodobější obnovou.
- Z iniciatívy REACT-EU sa poskytnú dodatočné finančné prostriedky pre najdôležitejšie odvetvia nápomocné pre opatrenia určené na nápravu dôsledkov krízy, ktoré budú potrebné na polozenie základov pre ekologickú, digitálnu a odolnú obnovu.
- Bude to zahŕňať investície na nápravu pracovných trhov, napríklad aj prostredníctvom dotácií na zamestnávanie, programov skráteného pracovného času a opatrení na zamestnanosť mladých ľudí, podporu systémov zdravotnej starostlivosti a poskytovanie základnej podpory likvidity pre prevádzkový kapitál malých a stredných podnikov. Takáto podpora bude dostupná pre rôzne odvetvia hospodárstva vrátane ťažko postihnutých odvetví cestovného ruchu a kultúry, keďže v niektorých ekonomikách EÚ, ktoré kríza spôsobená ochorením COVID-19 zasiahla najviac, majú mimoriadne významný podiel. Iniciatíva REACT-EU môže takisto vyvážiť trendy smerujúce k zvyšovaniu rozdielov v Únii.
- Dodatočná podpora sa môže použiť aj na investovanie do európskej zelenej dohody a digitálnej transformácie v rámci opatrení na nápravu dôsledkov krízy, aby sa tak posilnili významné investície v tých oblastiach, v ktorých sa už investície realizujú a kde sú naplánované na základe programov súdržnosti.
- Pandémia COVID-19 ťažko postihuje aj najzraniteľnejšie skupiny našej spoločnosti. Časť doplnkových zdrojov sa preto bude môcť použiť na podporu osôb, ktoré trpia potravinovou a materiálnou depriváciou.

Vykonávanie

- Programy politiky súdržnosti na roky 2014 – 2020 sú naplno rozbehnuté. Sú prispôsobiteľné a flexibilné, najmä v nadväznosti na zmeny umožnené v rámci balíkov Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus. Až do konca roka 2023 z nich možno naďalej čerpať podporu na náklady na oprávnené projekty.
- V rámci iniciatívy REACT-EU sa poskytne dodatočná podpora pre aktuálne programy súdržnosti určená na kľúčové opatrenia nápravy dôsledkov krízy v rokoch 2020, 2021 a 2022. Dodatočné záväzky sa budú implementovať zmenami programu alebo

prostredníctvom nového osobitného programu, ktorý predložia členské štáty a prijme Komisia.

- Dodatočné finančné prostriedky budú alokované na základe závažnosti hospodárskych a sociálnych dôsledkov krízy a relatívnej prosperity členských štátov. Dodatočná flexibilita, ktorú prinášajú Investičné iniciatívy v reakcii na koronavírus, bude zachovaná. Zahŕňa zjednodušené postupy, možnosť presunu zdrojov medzi rôznymi fondmi a kategóriami regiónov, ako aj uvoľnenie pravidiel týkajúcich sa spolufinancovania, takže financovanie bude možné zabezpečiť v plnej miere z rozpočtu EÚ.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Iniciatíva REACT-EU sa bude dopĺňať s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a s existujúcou podporou v rámci politiky súdržnosti. Bude sa zameriavať na krátkodobejšie opatrenia určené na nápravu dôsledkov krízy v súvislosti s trhmi práce, zdravotnou starostlivosťou a malými a strednými podnikmi (podpora likvidity pre prevádzkový kapitál) a na základné investície do zelenej a digitálnej transformácie, aby sa zabezpečila okamžitá a priama podpora pre ekonomiky členských štátov, zatiaľ čo z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa budú podporovať investície a reformy s trvalým vplyvom na produktivitu a odolnosť hospodárstva členských štátov.
- Iniciatíva REACT-EU sa bude dopĺňať aj s návrhmi budúcich programov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027. Tieto návrhy sa práve prispôbujú tak, aby výraznejšie podporovali investície v takých oblastiach, ako je odolnosť vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti, v sektoroch, ako sú cestovný ruch a kultúra, alebo pokiaľ ide o opatrenia v oblasti zamestnanosti mladých ľudí, vzdelávania a zručností či opatrenia zamerané na boj proti chudobe detí. Zabezpečovať budú aj primeranú podporu pre malé a stredné podniky. Poskytnú väčšiu flexibilitu v prípade presunov medzi fondmi a zavedú nové ustanovenia, ktoré umožnia rýchlu reakciu v núdzových situáciách. Preskúmaním národných alokácií v oblasti politiky súdržnosti v roku 2024 sa zabezpečí primeraná dodatočná podpora pre členské štáty a regióny, ktoré ju najviac potrebujú, s prihliadnutím na najnovšie dostupné celoštátne a regionálne štatistiky.

Finančné aspekty

- Zdroje na iniciatívu REACT-EU budú predstavovať 55 mld. EUR, ktoré budú viazané na roky 2020, 2021 a 2022.

INVEST EU (VRÁTANE NÁSTROJA STRATEGICKÝCH INVESTÍCIÍ)

Cieľ: mobilizácia investícií na podporu obnovy a dlhodobého rastu vrátane nového nástroja na podporu investícií do strategických európskych hodnotových reťazcov

Mechanizmus: poskytnutie rozpočtovej záruky

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- Program InvestEU je jedinečným spôsobom prispôsobený na poskytovanie núdzového financovania a podporu politík Únie počas obdobia obnovy po hlbkej hospodárskej kríze. Preukázali to skúsenosti pri implementácii Európskeho fondu pre strategické investície a ďalších finančných nástrojov – ktoré boli predchodcami Programu InvestEU – v nadväznosti na predchádzajúcu finančnú krízu.
- V kontexte prebiehajúcej krízy možno konštatovať, že trhové prerozdelenie finančných zdrojov nie je úplne efektívne, pričom vnímané riziká zásadným spôsobom bránia toku súkromných investícií. Aktuálna hlboká neistota narúša kvalitu informácií o finančných trhoch i schopnosť veriteľov posúdiť životaschopnosť spoločností a investičných projektov. Ak nedôjde k zmierneniu tejto neistoty, môže to vyvolať rozsiahlu averziu riskovať vo vzťahu k súkromným investičným projektom a prispieť k „úverovej kríze“. Za takýchto okolností je mimoriadne dôležitým prvkom, ktorý treba využiť, kľúčová schopnosť Programu InvestEU odstrániť z projektov riziko, a tým prilákať súkromné financovanie.
- Posilnený Program InvestEU bude schopný poskytovať zásadnú podporu spoločnostiam vo fáze obnovy a zároveň zabezpečiť silné zameranie investorov na strednodobé až dlhodobé politické priority Únie, ako je napríklad európska zelená dohoda a výzva súvisiaca s digitalizáciou. Zvýši sa tým kapacita na preberanie rizika skupiny Európskej investičnej banky a národných podporných bánk pri podpore hospodárskeho oživenia.
- Program sa ďalej posilní aj o nástroj strategických investícií zameraný na budovanie odolných hodnotových reťazcov v súlade so strategickým programom Únie a novou priemyselnou stratégiou, ktorú predložila Komisia. Medzi takéto projekty by mohli patriť dôležité projekty spoločného európskeho záujmu alebo projekty s podobnými vlastnosťami, napríklad vo farmaceutickom priemysle.
- Nástroj tohto typu má osobitný význam v situácii po kríze, keďže niektoré členské štáty nemusia mať finančné prostriedky potrebné na podporu takýchto projektov formou vnútroštátnej štátnej pomoci, pričom mnohé projekty sú cezhraničné a vyžadujú si európsky prístup. Nový nástroj pomôže prekonať tieto ťažkosti.

Vykonávanie

- Spoluzákonnodarcovia už schválili vlastnosti štyroch segmentov politiky Programu InvestEU, ale ich finančná kapacita sa zvýši. Zodpovedajúcim spôsobom sa zvýši kapacita poskytovania prostriedkov zo strany skupiny Európskej investičnej banky a ďalších implementačných partnerov.
- Nový nástroj strategických investícií sa stane piatym segmentom v rámci Fondu InvestEU a dôležitou súčasťou balíka na podporu obnovy. Nástroj bude podporovať vytváranie a rozvoj silných a odolných hodnotových reťazcov v celej EÚ. Keďže sa nástroj zameria na hodnotové reťazce EÚ, posilní strategickú autonómiu hospodárstva Únie a súčasne poskytne zdroje v rámci EÚ, aby mohli strategicky významné podnikateľské subjekty prosperovať a rásť. Nástroj sa zameria na podniky usadené a pôsobiace v Európskej únii, ktorých činnosti majú strategický význam a patria do oblastí, ako sú kritická infraštruktúra a technológie alebo poskytovanie kritickej zdravotnej starostlivosti. Okrem toho podporí strategické hodnotové reťazce, napríklad v oblasti inteligentného zdravotníctva, priemyselného internetu vecí, priemyslu s nízkymi emisiami CO₂ a kybernetickej bezpečnosti. Takéto operácie môžu byť v podnikateľskom prostredí po pandémii COVID-19 podstatne riskantnejšie, keďže ich predkladatelia sú viac vystavení riziku na strane dopytu alebo ponuky. Dlhodobé investície budú preto zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní spoločností, ktoré realizujú strategicky mimoriadne významné projekty.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Nástroj strategických investícií doplní nástroj na podporu platobnej schopnosti v rámci Európskeho fondu pre strategické investície. Nástroj na podporu platobnej schopnosti je okamžitý a dočasný nástroj určený na podporu potrieb týkajúcich sa solventnosti spoločností, ktoré najviac zasiahla kríza spôsobená ochorením COVID-19, pričom im má ako opatrenie reakcie na krízu pomôcť opätovne vybudovať kapitálovú pozíciu.
- Nástroj strategických investícií zvolí perspektívnejší prístup – po kríze bude pomáhať budovať trhy, a to tak, že sa zameria na podporu projektov súvisiacich s dosiahnutím strategickú autonómiu v kľúčových hodnotových reťazcoch na jednotnom trhu tým, že podporí rozšírenie projektov EÚ prostredníctvom cezhraničných investícií.

Finančné aspekty

- Dodatočným finančným príspevkom z nástroja Next Generation EU vo výške 15,3 mld. EUR na existujúce segmenty politiky a vo výške 15 mld. EUR na segment nástroja strategických investícií sa celková alokácia na Program InvestEU dostane na úroveň 30,3 mld. EUR. To umožní záruku vo výške 72 mld. EUR, takže celková úroveň investícií môže dosiahnuť až 400 mld. EUR.

NÁSTROJ NA PODPORU PLATOBNEJ SCHOPNOSTI

Cieľ: mobilizácia súkromných investícií na podporu platobnej schopnosti životaschopných spoločností zasiahnutých krízou

Mechanizmus: poskytnutie rozpočtovej záruky

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- Aby dokázali spoločnosti prekonať krízové obdobie, dostávajú momentálne výraznú podporu likvidity najmä z vnútroštátnych rozpočtov v rámci štátnej pomoci, ktorá slúži ako dočasná podpora hospodárstva v súvislosti s COVID-19. V dôsledku krízy však bude čoraz viac inak životaschopných spoločností čeliť problémom so solventnosťou a podpora likvidity nebude postačovať. Táto skutočnosť čiastočne súvisí s tým, že podpora likvidity sa spravidla uskutočňuje vo forme úverov, ktoré môžu ešte viac oslabiť súvahy podnikov, keďže mnohé spoločnosti zaznamenali v posledných rokoch stabilné zvyšovanie pákového efektu. Mnohé podniky EÚ preto vstúpili do krízy s relatívne slabým finančným základom a pravdepodobne zaznamenajú prudké zníženie ziskov a zhoršenie akciových pozícií v období recesie.
- V počiatočných odhadoch sa uvádza, že ak sa naplní základný hospodársky scenár z jarnej prognózy, podnikom s viac ako 20 zamestnancami by mohli do konca roka vzniknúť celkové straty až do výšky 720 mld. EUR. V prípade stresového scenára by sa tieto straty zvýšili približne na 1,2 bilióna EUR. Podniky môžu čiastočne zmierniť vzniknuté straty pomocou likvidných aktív a prevádzkového kapitálu, no v mnohých prípadoch tieto mechanizmy nepostačia. Z odhadov vyplýva, že v závislosti od toho, či sa naplní stredný alebo stresový scenár, by mohlo do konca roka zaznamenať nedostatok prevádzkového kapitálu 35 % až 50 % podnikov s viac ako 20 zamestnancami. V prípade negatívneho scenára by teda mohlo nedostatok finančných prostriedkov zaznamenať až 260 000 európskych spoločností, ktoré zamestnávajú približne 35 miliónov zamestnancov. Vo všeobecnosti sa väčšina európskych priemyselných ekosystémov spolieha na komplexné dodávateľské reťazce, ktoré vedú cez viacero členských štátov v rámci jednotného trhu. Ak sa tento nedostatok kapitálu nebude riešiť, môže viesť k dlhšiemu obdobiu nižších investícií a vyššej nezamestnanosti. Nedostatok kapitálu bude mať v rôznych oblastiach, priemyselných ekosystémoch a členských štátoch nerovnomerný vplyv, čo povedie k rozdielom na jednotnom trhu a trvalým škodám na našom produktívnom potenciáli a schopnosti zotaviť sa z recesie.
- Nástroj na podporu platobnej schopnosti vytvorený ako súčasť Európskeho fondu pre strategické investície je nový a dočasný nástroj, ktorým sa má predísť hromadnému nedostatku kapitálu a potenciálnej platobnej neschopnosti inak životaschopných spoločností v dôsledku krízy spôsobenej ochorením COVID-19. Pomôže zmobilizovať súkromné zdroje na podporu životaschopných európskych spoločností pri riešení problémov s platobnou neschopnosťou. Bude dočasný a zameraný výhradne na riešenie dôsledkov pandémie COVID-19.
- V niektorých členských štátoch bude štát schopný zasiahnuť a podporiť tieto spoločnosti. V iných budú možnosti štátnej podpory obmedzenejšie. Hospodársky dosah pandémie

COVID-19 sa takisto líši v jednotlivých členských štátoch. Ak sa tieto rozdiely nebudú riešiť, povedie to k trvalému narušeniu rovnakých podmienok a ďalšiemu zväčšeniu hospodárskych rozdielov v rámci Únie. Nástroj na podporu platobnej schopnosti bude vyvažovať tieto narušenia a podporovať hladké fungovanie jednotného trhu.

Vykonávanie

- Nástroj na podporu platobnej schopnosti poskytne skupine Európskej investičnej banky záruku zo strany Únie s cieľom zmobilizovať súkromný kapitál na podporu oprávnených spoločností, ktoré postihla kríza spôsobená ochorením COVID-19.
- Zabezpečí sa, aby výhody zo záruky Únie mohli čerpať všetky členské štáty a odvetvia, pričom využitie tejto záruky bude smerovať k členským štátom a do oblastí, ktoré kríza spôsobená ochorením COVID-19 zasiahla najsilnejšie, a k spoločnostiam v členských štátoch, kde je štátna podpora platobnej schopnosti obmedzenejšia.
- Skupina Európskej investičnej banky využije záruku Únie na zníženie rizika pre súkromných investorov, pokiaľ ide o investovanie do oprávnených spoločností, a to prostredníctvom poskytnutia záruk alebo financovania pre investičné nástroje (súkromne spravované fondy alebo účelovo vytvorené subjekty), ktoré sú prevádzkované za obchodných podmienok, čím zmobilizuje súkromné zdroje na podporu takýchto podnikov. To umožní oprávneným spoločnostiam získať nový kapitál od súkromných investorov, a zvýšiť tak svoje vlastné zdroje a riešiť riziká platobnej schopnosti. Takýto sprostredkovaný systém zabezpečí, že o tom, ktoré spoločnosti dostanú podporu, rozhodnú len nezávislí manažéri investičných nástrojov. Zapojenie súkromného sektora ako potenciálneho investora umožní cielenejšie poskytovanie kapitálu spoločnostiam, ktoré sú skutočne životaschopné.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Nástroj na podporu platobnej schopnosti predstavuje okamžitý a dočasný doplnok posilneného segmentu Programu InvestEU pre MSP, navýšeného balíka prostriedkov vyčlenených na politiku súdržnosti zameraného na MSP a záručného fondu na COVID-19, ktorý zriaďuje Európska investičná banka, ako aj nástroja strategických investícií v rámci Programu InvestEU.
- Tento nástroj by doplnil vnútroštátne politiky, ktoré sa zavádzajú len v obmedzenom počte členských štátov, aby sa zabezpečila dostupnosť podpory platobnej schopnosti v celej Únii. Podmienky nástrojov by mali byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci, aby sa zabezpečili rovnaké podmienky a uľahčili sa prípadné kombinácie s podporou poskytnutou priamo členskými štátmi, pričom by sa náležite zohľadnila európska povaha nástroja a komerčné riadenie finančných prostriedkov.

Finančné aspekty

Záruka EÚ podľa aktuálneho finančného rámca sa finančným krytím vo výške 31 mld. EUR zvýši o 66 mld. EUR. Táto záruka umožní mobilizáciu investícií vo výške približne 300 mld. EUR, ktorá sa začne už v roku 2020.

PROGRAM EU4HEALTH

Cieľ: investície do zdravotnej bezpečnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti

Mechanizmus: granty a verejné obstarávanie

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- V ambicióznom samostatnom programe EU4Health sa zohľadnia skúsenosti z krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a z predchádzajúcich programov v oblasti zdravia. Môže pomôcť vybudovať a obnoviť liečebné kapacity, vybavenie a dodávky liekov, čím poskytne podporu v budúcich výzvach v oblasti zdravia. Nový program sa stane kľúčovým nástrojom, ktorý pomôže vybaviť Európu na boj proti budúcim zdravotným hrozbám.
- Cieľom tohto programu je vytvorenie komplexného rámca na riešenie takýchto ohrození zdravia, prepojenie so všetkými relevantnými programami EÚ súvisiacimi so zdravím a vytvorenie nových spôsobov vykonávania opatrení a zaistenia dostupnosti zdravotníckych protipatrení a zdrojov v prípade závažných ohrození zdravia.
- Prvá časť programu sa bude zaoberať zdravotnou bezpečnosťou. Poskytne pevný, právne bezproblémový a finančne dobre zabezpečený rámec pre prevenciu, pripravenosť a reakciu EÚ na zdravotnú krízu. Takýto rámec posilní vnútroštátne kapacity aj kapacity EÚ v oblasti plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí a umožní členským štátom spoločne zvládať spoločné hrozby v oblasti zdravia, a to najmä cezhraničné hrozby (vrátane ohrození z tretích krajín), pri ktorých môže zásah EÚ priniesť skutočnú hodnotu.
- Druhá časť bude podporovať dlhodobejšiu víziu na báze prístupu „jedno zdravie“ na zlepšenie zdravotných výsledkov prostredníctvom efektívnych a inkluzívnych zdravotníckych systémov vo všetkých členských štátoch, prostredníctvom lepšej prevencie chorôb a dohľadu, podpory zdravia, dostupnosti, diagnostiky a liečby, ako aj cezhraničnej spolupráce v oblasti zdravia.
- Tento nový program sa zameria aj na neprenosné ochorenia. Ukázalo sa totiž, že sú významným determinantom úmrtnosti na COVID-19.
- Okrem toho by sa mohlo ambicióznejšími osobitnými iniciatívami zacieliť na eradikáciu konkrétnych chorôb, napríklad na zníženie počtu prípadov rakoviny krčka maternice a sezónnej chrípky. Tieto iniciatívy by pomohli zabrániť odvrátiteľným škodám a výdavkom, ktorým bolo možné predísť, a znížiť nerovnosti v oblasti zdravia.

Vykonávanie

- Program bude vychádzať z prebiehajúcich prác, ako sú európske referenčné siete pre zriedkavé choroby, a prác v oblasti prevencie, pripravenosti a riadenia kríz, aby sa zabezpečilo dostatočné kritické množstvo a úspory z rozsahu. Podporí vzostupnú konvergenciu, prevenciu, integráciu zdravotnej starostlivosti a rovnaký prístup k nej.

- Zabezpečí trvalé investície do potrebných štruktúr a nástrojov na operačnú podporu v EÚ s cieľom riešiť zdravotné krízy, prevenciu, pripravenosť a reakciu, ako aj podporovať skutočnú medziodvetvovú koordináciu na úrovni EÚ. Všetky tieto kroky sa uskutočnia v úzkej spolupráci s centrom ECDC, agentúrou EMA, úradom EFSA, agentúrou ECHA, skupinami odborníkov, referenčnými laboratóriami EÚ a medzinárodnými orgánmi, ako je napríklad Svetová zdravotnícka organizácia.
- Program EU4Health zabezpečí na základe vedeckého poradenstva strategické verejné obstarávanie pre položky, ako sú biocídy (dezinfekčné prostriedky), reagenty na skúšanie, ochranné vybavenie, základné lieky, zdravotnícke vybavenie, diagnostické reagenty (napr. podpora dýchania, CT skenery) a iné relevantné výrobky (napr. injekčný materiál a sterilné obvazy). Jeho cieľom bude včas zabezpečiť primerané protiopatrenia v prípade závažných prenosných ochorení, ktoré budú v prípade potreby k dispozícii členským štátom. Program takisto poskytne stimuly na vývoj, výrobu a nasadenie očkovacích látok v Únii a na obnovenie výroby liekov a účinných farmaceutických látok/prekurzorov v EÚ.
- Nový program podporí úsilie v rámci systému rescEU na posilnenie európskeho zdravotníckeho zboru poskytovaním subvencií stálym tímom odborníkov. Na základe skúseností vo veterinárnej oblasti bude poskytovať subvencie odborníkom v oblasti zdravotníctva a logistiky a v prípade potreby aj zdravotníckemu personálu, ktorý sa môže kedykoľvek aktivovať a dislokovať po celej EÚ s cieľom poskytovať poradenstvo a know-how. Tímy budú mať potrebné vybavenie (napr. mobilné laboratória).
- Program bude takisto podporovať koordináciu medzi infraštruktúrami zdravotnej starostlivosti a laboratórnou kapacitou v oblasti lekárskej a veterinárnej starostlivosti v celej Únii vrátane prípravy na zriadenie európskej infraštruktúry na výmenu informácií o možnostiach intenzívnej starostlivosti. V rámci programu sa vytvorí jednoduchý systém na podporu cezhraničného spoločného obstarávania výrobkov, nástrojov a služieb, ktorým sa preukáže jednoznačná pridaná hodnota EÚ v prípade spolupráce systémov zdravotnej starostlivosti.
- Program EU4Health pomôže (okrem financovania v rámci programu Digitálna Európa) účelovo poskytovať finančné prostriedky na kľúčové intervencie v rámci elektronického zdravotníctva, a to aj podporou využívania údajov na účely zdravotnej starostlivosti, výskumu a tvorby politík (v kontexte európskeho priestoru pre údaje týkajúce sa zdravia) prostredníctvom cloudov alebo iných infraštruktúr a technológií náročných na údaje, ako sú nástroje umelej inteligencie. Podporí zvýšené používanie služieb poskytovania zdravotnej starostlivosti na diaľku vrátane zavádzania a posilňovania modelu telemedicíny podľa európskych referenčných sietí. Pomôže vytvoriť európske referenčné hodnoty a nadnárodné riešenia.
- Program pomôže predchádzať chorobám, a to aj prostredníctvom podpory členských štátov v ich politikách a na základe ich presvedčivých technických usmernení a politických volieb v oblasti prevencie, ako aj podpory zdravého životného štýlu. Pomôže zhromažďovať a vhodne spoločne využívať dostupné zdroje údajov a spravodajských informácií medzi útvarmi, agentúrami EÚ, vnútroštátnymi a príslušnými medzinárodnými zdravotníckymi orgánmi, ako aj podporovať najlepšie postupy založené na dôkazoch v oblasti prevencie a riadenia chorôb.
- Opatrenia zamerané na prevenciu budú založené na skutočnom prístupe „jedno zdravie“ k chorobám a budú zahŕňať budovanie poznatkov o zoonózach a potenciálnych zoonózach a pochopenie ich vývoja.

- Program bude podporovať opatrenia na zlepšenie prevencie a kontroly infekcií, rýchle a správne testovanie infekcií a ich diagnostikovanie, liečbu pacientov s použitím príslušných antimikrobiálnych látok, ako aj zníženie nevhodného a nebezpečného používania antimikrobiálnych látok vo všetkých oblastiach. Medzinárodná zložka tohto programu zabezpečí, aby bola európska politika v oblasti zdravia spojená s medzinárodným vývojom a užitočne dopĺňala opatrenia týkajúce sa otázok regionálneho a globálneho záujmu.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Kľúčovou zásadou bude, že nový program bude katalyzátorom pre nové prístupy pochádzajúce z najlepších postupov alebo inovačných riešení, alebo výsledkov výskumných projektov, a to tak, že bude pomáhať uskutočňovať pilotné projekty a testovať ich na obyvateľstve náchylnom na infekciu pred ich plnohodnotným zavedením do praxe. Nový program bude tiež spolupracovať s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti. Zatiaľ čo tento mechanizmus poskytne stimuly pre nové reformy, nový program EU4Health môže podporiť koordináciu vykonávania vo všetkých členských štátoch.
- Cieľom nového programu bude dosahovanie výsledkov s priamym zameraním na oblasť zdravia. Vytvorí tak synergie a pomôže začleniť oblasť zdravia do iných programov EÚ, ako sú napríklad Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond plus, Horizont Európa, program Digitálna Európa, program pre jednotný trh a spoločná poľnohospodárska politika. Nový program bude spolupracovať najmä so systémom rescEU, ktorý sa zameriava na priame kapacity reakcie na krízu, vytváranie zásob, nasadenie a dislokáciu vybavenia a pracovníkov v núdzových situáciách, poskytnutím potrebných zdravotných príspevkov a bude ho dopĺňať.
- Nový program bude spolupracovať s členskými štátmi, pričom bude dodržiavať rozdelenie právomocí stanovené v článku 168 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a vychádzať z existujúcich mechanizmov spolupráce zameraných na strategické a cezhraničné aspekty.
- Pre komplementaritu s výstupmi dotknutých agentúr, ktoré sa zaoberajú zdravím, budú prínosom investície tohto programu, najmä vzhľadom na prenos najlepších postupov, protokolov v oblasti dohľadu alebo programov zameraných na budovanie kapacít.
- Nový program bude takisto podporovať spoločné úsilie Únie a jej členských štátov pri zabezpečovaní dostupnosti zdravotníckych zdrojov (liekov, očkovacích látok, ľudských zdrojov, vybavenia) v úzkej spolupráci s budúcim programom systému rescEU.

Finančné aspekty

- Dodatočné finančné krytie mobilizované nástrojom Next Generation EU bude predstavovať 7,7 mld. EUR.

MECHANIZMUS ÚNIE V OBLASTI CIVILNEJ OCHRANY/SYSTÉM rescEU

Cieľ: posilnenie schopnosti reakcie mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany

Mechanizmus: granty a verejné obstarávanie

Krízové potreby a očakávaný vplyv

- Posilnené kapacity mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany/rescEU umožnia EÚ a členským štátom, aby boli lepšie pripravené a schopné rýchlo a pružne reagovať v krízových situáciách, a to najmä počas kríz so závažným vplyvom, pokiaľ ide o možné narušenie našich hospodárstiev a spoločností, ako to bolo jasne vidno počas núdzovej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19. Aj keď sú pomerne zriedkavé, takéto rozsiahle núdzové situácie a katastrofy môžu spôsobiť ťažké a dlhodobé škody pre naše hospodárstva a spoločnosti, a preto si vyžadujú oveľa lepšiu úroveň plánovania a pripravenosti.
- Na základe poučení z krízy by rozšírené kapacity systému rescEU mali Únii umožniť vyvíjať a získavať kapacity na vytváranie zásob spolu s príslušnými kapacitami na dislokáciu (ako sú skladovacie zariadenia, dopravné prostriedky a celková logistická podpora).
- Na zabezpečenie účinnej celkovej reakcie Únie na rozsiahle núdzové situácie si systém rescEU vyžaduje maximálnu flexibilitu a skutočnú schopnosť konať na úrovni EÚ vrátane rozpočtovej a operačnej flexibility a zefektívnenia v situáciách, keď preťažené členské štáty tak konať nemôžu.
- Modernizovaný program takisto poskytne Únii kapacity a kvalitnú logistickú infraštruktúru, ktorá môže reagovať na rôzne druhy núdzových situácií vrátane situácií zahŕňajúcich zložku zdravotnej pohotovosti. To by zahŕňalo mechanizmy, ktoré by EÚ umožnili:
 - získavať, prenajímať si, formou lízingu zabezpečovať a vytvárať zásoby kapacít identifikovaných v systéme rescEU,
 - uvádzať na trh výrobky a privádzať zamestnancov z krajín mimo EÚ a dislokovať ich v EÚ,
 - rýchlo prepravovať výrobky a zamestnancov z viacerých miest v celej EÚ do iných miest, kde sú tieto výrobky a zamestnanci potrební. Odborné znalosti použiteľné na medzinárodnej úrovni pre všetky druhy katastrof (vrátane „mobilných zdravotníckych odborníkov“ – špecializovaných lekárov, ako aj zdravotných sestier, epidemiológov, intenzivistov a integrovaných, dobre vybavených tímov urgentnej zdravotnej starostlivosti),
 - rýchlo prepravovať obeť katastrof/pacientov tam, kde môžu získať čo najefektívnejšie zdravotnú starostlivosť, ak sú miestne a vnútroštátne kapacity preťažené. Takáto infraštruktúra bude zahŕňať systém dostupných zariadení zdravotnej starostlivosti vo všetkých členských štátoch.

- Tento mechanizmus bude zahŕňať posilnený, integrovaný systém komunikácie naživo, ktorý bude dostupný všetkým členským štátom tak, aby sa príslušné prostriedky mohli rýchlo a kedykoľvek aktivovať.
- Posilní sa tým tiež zložka medzinárodnej pripravenosti a reakcie, aby sa takéto kapacity mohli využívať aj mimo EÚ.

Vykonávanie

- Európska únia bude môcť priamo obstarávať, financovať a zavádzať primerané strategické kapacity systému rescEU, logistické uskladňovanie a logistickú dopravu, ako aj prepojenú infraštruktúru pre riadenie informácií v prípade núdze použiteľnú pod záštitou systému rescEU, ktorá môže reagovať na akýkoľvek druh núdzovej situácie. Tieto strategické kapacity budú dopĺňať kapacity členských štátov. Strategické kapacity by sa mali nachádzať na územiach viacerých členských štátov EÚ tak, aby sa zabezpečilo čo najefektívnejšie geografické pokrytie v reakcii na núdzovú situáciu. Z rozpočtu EÚ by sa mali pokryť náklady na naskladnenie/vyskladnenie/dopravu, ako aj náklady na skladovanie a finančné náklady.
- Komisia by mala mať možnosť získavať, prenajímať si alebo formou lízingu zabezpečovať prepravnú a logistickú kapacitu (viacúčelová letecká preprava/prepravná kapacita). To by Únii umožnilo reagovať na akýkoľvek druh núdzovej situácie v rámci EÚ a v tretích krajinách (vrátane núdzovej situácie v oblasti zdravotnej starostlivosti: preprava obetí katastrof, pacientov, lekárov, európskych tímov zdravotnej starostlivosti, ich repatriácia, ako aj preprava akéhokoľvek druhu nákladu súvisiaceho s reakciou na núdzovú situáciu). Uskladňovanie pomoci a prepravná kapacita by mali byť strategicky prepojené, aby sa zvýšila rýchlosť dodávok a zabezpečilo riadne fungovanie dodávateľského reťazca.
- Administratívne postupy sa obmedzia na minimum, aby sa znížilo zaťaženie a oneskorenia pri nasadení, čo je kľúčovým faktorom v núdzových situáciách.
- Systém rescEU bude mať rezervy, ktoré umožnia rozpočtovú flexibilitu vrátane viacročného programovania pre zložku prevencie a pripravenosti, ako aj zabezpečenia okamžitej dostupnosti a flexibility finančných prostriedkov v prípade reakcie. Ako sa vo veľkej miere ukázalo počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19, núdzové situácie sú svojou povahou nepredvídateľné a nie sú rovnomerne rozložené v priebehu programového obdobia; ak však nastane núdzová situácia, rýchlosť reakcie má zásadný význam.

Komplementarita s politikami EÚ a vnútroštátnymi politikami

- Ústredným prvkom integrovanejšieho prístupu k riadeniu núdzových situácií bude posilnený mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany/systém rescEU. Vďaka posilnenému Európskemu centru pre riadenie núdzových situácií bude existovať funkčné jednotné kontaktné miesto, ktoré bude riadiť strategické kapacity EÚ a zaisťovať rýchlu a účinnú reakciu na všetky druhy rozsiahlych kríz.
- Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany/systém rescEU bude slúžiť všetkým členským štátom v rôznych odvetviach s rozličnými druhmi strategických kapacít v rámci systému rescEU v závislosti od krízovej situácie. Jeho vlastné logistické kapacity by mali byť dostatočné na prepravu tovaru, zdravotníckeho personálu a pacientov, a to do určitého

stupňa potrebného pre každý preťažený štát, čo by malo priniesť včas konkrétnu pridanú hodnotu EÚ.

- Zabezpečí sa komplementarita mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany/systému rescEU, a najmä jeho komponentu vytvárania zásob pre núdzové situácie, s inými opatreniami v oblasti pripravenosti financovanými EÚ. Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany/systém rescEU bude vychádzať z osobitných kritérií, ako sú kategórie pokrytých položiek (špecializovaný segment, všeobecné potreby, položky, ktoré potrebuje špecialista prvého zásahu atď.).

Finančné aspekty

- Dodatočné finančné krytie mobilizované nástrojom Next Generation EU bude v prípade systému rescEU predstavovať 2 mld. EUR.